

Zespół Szkół Teleinformatycznych i Elektronicznych im. Polskich Zwycięzców Enigmy we Wrocławiu

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA GEOGRAFIA

nauczyciel Anna Monder

ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Przedmiotowy system oceniania z geografii jest zgodny z:

1. Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych
2. Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U z 2017, poz. 1646)
3. Podstawą programową dla szkół ponadpodstawowych
4. Wewnątrzszkolnym systemem oceniania

poziom	klasa	autorzy i tytuł programu	data i numer dopuszczenia przez dyrektora szkoły	podręcznik
podstawowy	I - II- III Technikum	B. Dziedzic, B. Korbiel, Ewa Maria Tuz Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum – Oblicza geografii Nowa Era	8/T5/og./ geog./30.08.2019	Roman Malarz. Oblicza geografii 1. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy. Nowa Era Krzysztof Wiedermann, Radosław Uliszek, Tomasz Rachwał, Paweł Kroh Oblicza geografii 2 Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum Zakres podstawowy Cz. Adamiak, A. Dubownik, M. Świtoniak, M.Nowak, B. Szyda Oblicza geografii 3 Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum Zakres podstawowy
rozszerzony	IV Technikum	Ewa Maria Tuz, Dawid Szczypiński Oblicza geografii – program nauczania geografii w zakresie rozszerzonym dla	21/og./geogr.-roz./ 28.03.2013	

liceum i technikum.
Wydawnictwo Nowa Era

Tomasz Rachwał. Oblicza geografii 2. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony. Nowa Era
Marek Więckowski Roman Malarz. Oblicza geografii 3. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony. Nowa Era

podstawowy III Sławomir Kurek
Branżowa Geografia Program
szkoła I nauczania dla szkoły
stopnia branżowej I stopnia

5/BSI/og./geog./30.08.2019

Sławomir Kurek Geografia 1 Podręcznik dla szkoły branżowej I stopnia Operon

1.Cele oceniania:

- monitorowanie bieżącej pracy ucznia
- dostarczenie (uczniom, rodzicom, nauczycielowi, dyrekcji) informacji o stopniu osiągnięcia przez ucznia celów edukacyjnych, trudnościach w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia
- udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć
- udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju i kierunków dalszej pracy
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu własnego rozwoju
- motywowanie ucznia do poszerzania wiedzy i umiejętności
- określenie słabych i mocnych stron stosowanych metod nauczania, umożliwiające nauczycielowi doskonalenie organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

2. Poziomy i zakresy wymagań w procesie kształcenia geograficznego:

Poziom wymagań/Zakres wymagań

Konieczny ►Uczeń rozumie niezbędne pojęcia geograficzne. Potrafi wykonać proste czynności poznawcze niezbędne do dalszej nauki z wykorzystaniem pojęć geograficznych.

Rozwiązuje zadania typowe, o niskim stopniu trudności, z pomocą nauczyciela. Posiada wiadomości i umiejętności pewne naukowo, ważne, bezpośrednio użyteczne w życiu.

Podstawowy ► Uczeń pamięta i wyjaśnia główne terminy, pojęcia i prawidłowości. Rozwiązuje zadania typowe o średnim stopniu trudności, interdyscyplinarne. Opanował wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym poziomie;

Rozszerzający ► Uczeń poprawnie stosuje wiedzę i umiejętności, wykonuje samodzielnie mniej typowe zadania praktyczne i teoretyczne. Posiada wiadomości umiarkowanie trudne do opanowania, przydatne w dalszej nauce. Wymagania rozszerzające stanowią pogłębienie i poszerzenie wymagań podstawowych.

Dopełniający ► Uczeń samodzielnie rozwiązuje zadania programowe, uzupełnia samodzielnie brakujące ogniwa wiedzy i potrafi je zastosować w nowych sytuacjach. Rozwiązuje zadania trudne, wymagające kreatywności. Opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony podstawą programową przedmiotu w danej klasie

Wykraczający ► Uczeń samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych ramach programu danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje zadania wykraczające poza podstawę programową, osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

Uczeń, który spełnia określone wymagania edukacyjne, uzyskuje odpowiednią ocenę według schematu:

Poziom wymagań						ocena
konieczny	podstawowy	rozszerzający	dopełniający	wykraczający		
-	-	-	-	-	-	niedostateczna
+	-	-	-	-	-	dopuszczająca
+	+	-	-	-	-	dostateczna
+	+	+	-	-	-	dobra
+	+	+	+	-	-	bardzo dobra
+	+	+	+	+	+	celująca

W ocenianiu bieżącym dopuszcza się stosowanie „+” i „-”, gdzie „+” oznacza osiągnięcia ucznia bliższe wyższej kategorii wymagań, „-” niższej kategorii wymagań

3. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

Formy pisemne: (w nawiasie podano wagę oceny)

sprawdziany, testy (5); zapis w dzienniku elektronicznym barwą czerwoną; co najmniej jeden w semestrze; można poprawiać (2 tyg.); zapowiedziane i zapisany termin w e-dzienniku

kartkówki (3 lub 4 – waga uzależniona od stopnia złożoności sprawdzanej partii materiału, 3 z mapy); można poprawiać wyłącznie na konsultacjach; nieobecność na kartkówce odnotowywana jest zapisem „-”; uczeń powinien w ciągu dwóch tyg. napisać kartkówkę; trzy „-” skutkują 1; możliwe są poprawy ocen z kartkówek, decyduje nauczyciel, poprawy zapisywane są z wagą 1;

długoterminowe opracowania uczniowskie np. prezentacja multimedialna (1)

zadania wykonywane w czasie lekcji – karty pracy (1 lub 2– waga uzależniona od stopnia trudności zadania)

ćwiczenia pisemne (1)

dla poziomu rozszerzonego próbne matury (4)

Formy ustne:

prezentowanie wiedzy w różnych formach (np. wygłoszenie referatu, analiza badań, prezentacja) (1)

prezentowanie przez ucznia wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcji (1)

prezentowanie przez ucznia własnych sądów i opinii (1)

wstępne przygotowanie się ucznia do nowego tematu lekcji (1)

Uczniowie otrzymują oceny za:

orientację na mapie, czytanie map, prezentację dłuższych wypowiedzi, udział w dyskusji na lekcji, interpretację danych statystycznych, diagramów, tabel, schematów, obrazów, prezentowanie na lekcji twórczych pomysłów, pisemne sprawdziany, testy, kartkówki, wykonane zadania i ćwiczenia, wykonywanie map, diagramów itd, samodzielne opracowywanie zagadnień długoterminowych (problemowych), przygotowanie materiału do nowej lekcji, praca w grupie np. podczas wykonywania projektu edukacyjnego, udział w konkursach i olimpiadach o tematyce geograficznej, wykonywanie zadań w zeszycie przedmiotowym, kartach pracy, orientowanie się w aktualnej sytuacji społeczno - gosp. w Polsce i na świecie, prace wykonywane w terenie (m.in. wypełnienie kart pracy, sporządzenie notatek, wykonanie schematów, modeli, opracowań statystycznych, określenie relacji między elementami środowiska geograficznego), aktywność, zaangażowanie w pracy na lekcji, w tym przygotowanie do pracy na lekcji;

Przy odpowiedzi ustnej i pisemnej ocenie podlegają:

- poziom merytoryczny – precyzja wypowiedzi, dobór i zakres treści, wyjaśnianie zjawisk i procesów, prawidłowe stosowanie terminologii i nazw geograficznych,
- uporządkowanie wypowiedzi,
- zastosowanie odpowiedniej metody do rozwiązania zadania, otrzymany wynik, poprawność i logiczność wypowiedzi, samodzielność, dokładność, konstrukcja pracy, jej estetyka, przydatność (prace pisemne)

4. Narzędzia oceniania:

ćwiczenia wykonywane na lekcji,

pisemne sprawdziany wiadomości – zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i określonym zakresem materiału

kartkówki (niezapowiedziane formy pisemne trwające 10 – 15 minut) sprawdzające znajomość materiału z maksymalnie trzech ostatnich tematów, a po zapowiedzeniu z trzech dowolnych tematów.

ćwiczenia wykonywane w domu

odpowiedzi ustne

wszelkie inne formy aktywności ucznia

prace dodatkowe, wykonywane na rzecz szkoły, będą brane pod uwagę jak stopnie z ćwiczeń sprawdzających

5. Kryteria oceny prac pisemnych:

Dla dłuższych form sprawdzających pisemnych z punktowanymi odpowiedziami wprowadza się kryteria procentowe:

procent pkt ocena

0% - 30 % niedostateczny

31% – 40 % dopuszczający

41% – 49 % + dopuszczający

50% – 54 % - dostateczny

55% – 59 % dostateczny

60% – 69 % + dostateczny

70% – 74 % - dobry

75% – 79 % dobry

80% – 88 % +dobry

89% – 94 % - bardzo dobry

95% - 99 % bardzo dobry

100 % celujący

6. Zasady przeprowadzania sprawdzianów i kartkówek:

- każdy sprawdzian pisemny (po zakończeniu działu lub innej większej partii materiału) jest zapowiedziany min. na tydzień przed jego terminem,
- wyniki prac przedstawia nauczyciel w terminie dwóch tygodni. Po przekroczeniu tego terminu nie można wpisywać ocen niedostatecznych
- nauczyciel może przeprowadzić bez zapowiedzi kartkówkę obejmującą materiał trzech ostatnich lekcji;
- sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczniów przedstawiane są do wglądu uczniom na zajęciach dydaktycznych; kartkówki zazwyczaj są oddawane uczniom;
- w pracach pisemnych, w przypadku udzielenia błędnej lub niepełnej odpowiedzi, zawarty będzie przy w. w. odpowiedzi krótki pisemny „komentarz”, dzięki któremu uczeń będzie wiedział co należy poprawić lub utrwalić w opanowaniu podstawy programowej; formy sprawdzające są punktowane;
- nauczyciel przy omawianiu przeprowadzonej formy sprawdzenia wiedzy i umiejętności informuje ucznia/uczniów, w jaki sposób uczeń/uczniowie powinien/powinni nadrobić braki w porównaniu z wymaganiami edukacyjnymi dla danego, sprawdzanego obszaru

- oceny częściowe uczeń może poprawiać (z wyjątkiem sytuacji, gdy ocena jest wynikiem stosowania niedozwolonych pomocy podczas sprawdzianu czy kartkówki) nie później jednak niż dwa tygodnie po otrzymaniu informacji o ocenie uzyskanej ze sprawdzianu lub kartkówki; Nie poprawia się ocen z: odpowiedzi ustnej, pracy na lekcji, zadanych ćwiczeń, aktywności, nieprzygotowania; i innych działań.
- ocena poprawiona jest dopisywana jako osobna ocena
- uczeń, który nie pisał sprawdzianu ma obowiązek uczynić to na konsultacjach w terminie dwóch tygodni po otrzymaniu wpisu 0
- za aktywne uczestniczenie w lekcji np. przez formułowanie mądrych, ciekawych związków z tematem lekcji wypowiedzi i uczeń otrzymuje „+”; trzy plusy to ocena dobra, cztery plusy to ocena bardzo dobra, pięć plusów to ocena celująca, oceny wpisywane są z wagą (1)
- łamanie zasad organizacji pracy na lekcji np. rozmowy, zakłócające tok lekcji, używanie urządzeń telekomunikacyjnych bez polecenia nauczyciela, brak podręcznika lub zeszytu przedmiotowego skutkują wpisem minusa, cztery minusy to ocena niedostateczna, oceny wpisywane są z wagą (1) minusy i plusy nie równoważą się, bo stanowią inną ocenę - niesamodzielna praca podczas sprawdzianów, kartkówek i innych form sprawdzających powoduje obniżenie oceny, do oceny niedostatecznej łącznie.

7. Nieprzygotowanie do zajęć:

- uczeń może zgłosić tzw. “np”- nieprzygotowanie oraz brak zadania domowego (w przypadku 1 godziny tygodniowo - raz, dwóch lub więcej godzin - dwa razy w semestrze)
- zgłoszenie kolejnego nieprzygotowania ponad wykorzystany limit jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej z wagą (1)
- nieobecność na lekcji nie zwalnia ucznia od przygotowania się do niej,
- nie można zgłosić nieprzygotowania w wypadku wcześniej zapowiedzianego sprawdzianu lub innej wcześniej zapowiedzianej formy sprawdzenia wiedzy,

8. Indywidualne wymagania edukacyjne - uwagi:

- ocenę śródroczną wystawia się w przypadku jednej godziny tygodniowo - z przynajmniej trzech ocen częściowych i odpowiednio: dwóch godzin tygodniowo - 4 oceny; trzy godziny – 5 ocen, cztery i więcej – 6 ocen;
- uczniowie przez cały rok szkolny pracują na ocenę końcową ! nie są przewidziane żadne dodatkowe formy jednorazowego i całościowego poprawiania oceny śródrocznej lub rocznej. Ocena śródroczna i roczna wynika z systematycznej pracy ucznia;
- sprawdziany i testy po omówieniu przechowywane są do końca roku szkolnego;
- kartkówki i inne pisemne formy sprawdzające rozdawane są uczniom
- w przypadku braku podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu opuszczenia przez ucznia więcej niż 50 % lekcji geografii w semestrze (dotyczy także nieobecności usprawiedliwionych) nauczyciel może wystąpić o egzamin klasyfikacyjny,
- ocena roczna wystawiana jest z ocen na I i II semestr; średnia ważona stanowi podstawę wystawienia oceny;

Wynik średniej ważonej Ocena

do 1,74	niedostateczny
1,75 – 2,74	dopuszczający
2,75 – 3,74	dostateczny
3,75 – 4,74	dobry
4,75 – 5,74	bardzo dobry
powyżej 5,74	celujący

- ocena jest jawna i uzasadniona, w ocenianiu obowiązują następujące zasady: 1) Zasada jawności ocen dla ucznia i jego opiekunów prawnych; 2) Zasada częstotliwości i rytmiczności oceniania; 3) Zasada jawności kryteriów – uczeń i jego prawni opiekunowie znają kryteria oceniania, zakres materiału z oraz formy pracy podlegające ocenie; 4) Zasada różnorodności i różnicowania wymagań – zadania stawiane uczniom mają zróżnicowany poziom trudności i dają możliwość uzyskania wszystkich ocen 5) Zasada otwartości - ocenianie podlega weryfikacji i modyfikacji w oparciu o okresową ewaluację
- na miesiąc przed klasyfikacją śródroczną i klasyfikacją roczną nauczyciel informuje uczniów oraz opiekunów prawnych o przewidywanych ocenach;

9. Opinia PPP, orzeczenie PPP, pomoc psychologiczno-pedagogiczna

- uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, lub opinię PPP lub objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – nauczyciel indywidualizuje pracę, poprzez dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych.

10. Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny z geografii.

- uczeń może ubiegać się podwyższenie zaproponowanej przez nauczyciela oceny rocznej o jeden stopień (z wyjątkiem oceny celującej) przez przystąpienie do egzaminu weryfikującego.
- Warunki ubiegania się o ocenę wyższą niż przewidywana zgodne z & 63 Statutu Szkoły

11. Uwagi końcowe

- o wymaganiach edukacyjnych, sposobach sprawdzania osiągnięć, kryteriach oceniania oraz warunkach i trybie uzyskania przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej uczniowie są informowani na pierwszej lekcji,
- nauczyciel zobowiązuje ucznia do zapisania formuły o treści Zostałem zapoznany z PSO oraz formami oceny i zasadami organizacji pracy na lekcjach geografii w roku szkolnym... w zeszytcie przedmiotowym i podpisanie przez ucznia a w przypadku uczniów niepełnoletnich również przez opiekuna prawnego
- inne informacje nie podane w powyższych punktach regulują zasady zawarte w Statucie Szkoły.

- zachowanie na lekcji. Na lekcji uczniowie: nie piją napojów gazowanych, nie jedzą, nie żują gumy, nie używają urządzeń telekomunikacyjnych bez wyraźnego polecenia nauczyciela. Zachowanie ucznia musi mieścić się w normach społecznych przyjętych jako kulturalne: Uczeń nie wyrzuca się śmieci do kosza w czasie lekcji; Gabinet może uczeń opuścić tylko za zgodą nauczyciela, Wszelkie potrzeby ucznia sygnalizowane są podniesieniem ręki.

12. Warunki i sposoby oceniania wewnątrzszkolnego w okresie zdalnego nauczania

Podstawa prawna:

§ 1.pkt 4 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID, (Dz. U. poz. 493) z późniejszymi zmianami.

Zasady ogólne:

1. Organizacja pracy uczniów i nauczycieli przebiega zgodnie z tygodniowym rozkładem zajęć zamieszczonym w dzienniku elektronicznym.
2. Nauczyciel dokumentują realizację podstawy programowej poprzez wpisanie tematu do dziennika elektronicznego.
3. Nauczyciele prowadzą zajęcia z użyciem platform edukacyjnych, dziennika elektronicznego, poczty elektronicznej, komunikatorów oraz innych dostępnych form elektronicznych.
4. Uczniowie nie mający dostępu do Internetu otrzymują raz na dwa tygodnie pakiety edukacyjne, zawierające zadania do wykonania, dostępne w sekretariacie szkoły. W pakietach określone są terminy wykonania prac, które uczeń dostarcza do szkoły.
5. Komunikacja między nauczycielami a uczniami i rodzicami odbywa się głównie za pomocą dziennika elektronicznego, poczty elektronicznej oraz za pośrednictwem dostępnych komunikatorów internetowych i telefonów komórkowych.

Ocenianie uczniów:

1. Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów może odbywać się na podstawie pisemnych prac uczniowskich, prac wytwórczych, prac dodatkowych i domowych, aktywności na czacie i innych form zleconych przez nauczyciela. Sposób komunikacji określa nauczyciel.
2. Wykonywanie zadań zleconych przez nauczyciela jest obowiązkowe. Tryb i termin określa nauczyciel.
3. Oceny są wpisywane do dziennika elektronicznego i są podstawą do klasyfikowania ucznia.
4. Poprawa oceny może nastąpić w formie i terminie ustalonym przez nauczyciela z uczniami, z uwzględnieniem specyfiki pracy i możliwości technicznych.
5. Nauczyciel oceniając ucznia bierze pod uwagę jego możliwości psychofizyczne, zaangażowanie w proces nauczania oraz dostępne dla ucznia zasoby techniczne. Warunki i tryb ustalania oceny reguluje Statut Szkoły.
6. Nauczyciel archiwizuje prace domowe poszczególnych uczniów i przechowuje je do wglądu.
7. Klasyfikowanie i promowanie uczniów odbywa się na zasadach opisanych w Statucie Szkoły. Wpisy w dzienniku elektronicznym są dostępne dla uczniów i ich rodziców.

Wymagania na poszczególne oceny

Oblicza geografii

Część 1

Zakres podstawowy

Wymagania na poszczególne oceny				
Konieczne (ocena dopuszczająca)	Podstawowe (ocena dostateczna)	Rozszerzające (ocena dobra)	Dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Obraz Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonyuje podziału nauk geograficznych na dyscypliny, wymienia źródła informacji geograficznej, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa</i>, <i>skala</i>, wymienia elementy mapy, wymienia rodzaje map, omawia i czyta legendę mapy, rozpoznaje rodzaje map w atlasie, rozpoznaje i rozróżnia rodzaje skal, opisuje na podstawie mapy turystycznej dowolny obszar. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje przedmiot i cele badań geograficznych, wymienia źródła informacji potrzebne do charakterystyki własnego regionu, wymienia funkcje GIS, klasyfikuje mapy ze względu na skalę oraz ze względu na treść, porównuje i szereguje skale, wymienia najczęściej stosowane metody prezentowania informacji na mapach, rozdzieli formy terenu na mapie na podstawie układu poziomic, podaje przykłady zastosowania map topograficznych, posługuje się mapą hipsometryczną, odnajduje na mapie obiekty geograficzne przedstawione na fotografii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa miejsce geografii wśród innych nauk, omawia przydatność i możliwości wykorzystania źródeł informacji geograficznej, interpretuje dane liczbowe przedstawione w tabelach, na wykresach i diagramach, przedstawia przykłady zastosowania różnych rodzajów map, stosuje różne rodzaje skal i je przekształca, posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie, rozdzieli ilościowe i jakościowe metody przedstawiania informacji geograficznej, podaje przykłady zastosowania różnego rodzaju map, wskazuje różnice w sposobie przedstawiania rzeźby terenu na mapach topograficznej i ogólnogeograficznej, określa współrzędne geograficzne na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje interdyscyplinarny charakter nauk geograficznych, wymienia przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie, porównuje metody jakościowe i ilościowe prezentacji informacji geograficznej, interpretuje zdjęcia satelitarne, czyta i interpretuje treści różnych rodzajów map, charakteryzuje działania systemu nawigacji satelitarnej GPS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii, przedstawia możliwości wykorzystania różnych źródeł informacji geograficznych i ocenia ich przydatność, omawia przykłady wykorzystania narzędzi GIS do analiz zróżnicowania przestrzennego środowiska geograficznego, wykazuje przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do uzyskiwania informacji o środowisku geograficznym, wyznacza współrzędne geograficzne z użyciem odbiornika GPS.

Wymagania na poszczególne oceny

mapie.				
II. Ziemia we wszechświecie				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami: <i>gwiazda, planeta, księżyc, planetoida, meteoroid, kometa</i>, • wymienia ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny, • wymienia kolejno nazwy planet Układu Słonecznego, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ruch obiegowy, wysokość górowania Słońca, noc polarna, dzień polarny</i>, • podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi, • wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje na mapie świata ich granice, • posługuje się terminami: <i>ruch obrotowy, czas uniwersalny, czas strefowy</i>, • wymienia cechy ruchu obrotowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje i porównuje planety Układu Słonecznego, w tym Ziemię, • podaje przyczyny zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku, • podaje przyczyny zmian długości dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych, • wymienia skutki ruchu obrotowego Ziemi, • wymienia rodzaje czasów na Ziemi, • wyjaśnia, czym są czas uniwersalny i czas strefowy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ciała niebieskie: planety karłowate, księżyce, planetoidy, meteoroidy, komety, • rozpoznaje ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu, • podaje cechy Ziemi odróżniające ją od innych planet Układu Słonecznego, • przedstawia następstwa ruchu obiegowego Ziemi, • opisuje poszczególne strefy oświetlenia Ziemi, • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania czasu na Ziemi, • analizuje mapę stref czasowych na Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia teorie pochodzenia i budowy wszechświata, • rozpoznaje wybrane gwiazdozbiory nieba północnego, • omawia powstawanie Układu Słonecznego, • porównuje cechy budowy planet grupy ziemskiej oraz planet olbrzymów, • wyjaśnia przyczyny zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku, • przedstawia dowody na ruch obrotowy Ziemi, • podaje przykłady oddziaływania siły Coriolisa i jego skutki w środowisku przyrodniczym, • oblicza czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje odległości we wszechświecie i uzasadnia złożoność wszechświata, • wyjaśnia wpływ zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku na życie i działalność człowieka, • wyjaśnia wpływ różnic czasu na życie i działalność człowieka.
III. Atmosfera				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, • odczytuje z mapy klimatycznej temperaturę powietrza na Ziemi, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, wyż baryczny, niż baryczny</i>, • odczytuje z mapy klimatycznej wartości ciśnienia atmosferycznego, • wskazuje na mapie ciśnienia atmosferycznego rozmieszczenie stałych wyżów barycznych i niżów barycznych na Ziemi, • wyjaśnia znaczenie terminu <i>kondensacja pary wodnej</i>, • wymienia przyczyny występowania opadów na Ziemi, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, • opisuje na podstawie map rozkład temperatury powietrza na Ziemi w styczniu i w lipcu, • wskazuje na mapie obszary, w których zaznacza się wpływ prądów morskich i wysokości bezwzględnych na temperaturę powietrza, • opisuje na podstawie map rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i w lipcu, • wyjaśnia przyczyny ruchu powietrza, • wskazuje na mapie obszary objęte cyrkulacją pasatową, • wymienia czynniki wpływające na rozkład opadów atmosferycznych, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje rozkład temperatury w lipcu i w styczniu na półkuli północnej i półkuli południowej, • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza w danej stacji klimatycznej, • wykazuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza, • wyjaśnia mechanizm powstawania układów barycznych na podstawie schematu, • przedstawia warunki niezbędne do powstania opadu atmosferycznego, • wyjaśnia na podstawie map tematycznych wpływ prądów morskich na wielkość opadów atmosferycznych na Ziemi, • podaje przykłady obszarów, na których 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza na Ziemi, • omawia na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza we własnym regionie, • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ciśnienia atmosferycznego na Ziemi, • opisuje na podstawie schematu globalną cyrkulację atmosfery, • omawia na podstawie klimatogramu rozkład opadów atmosferycznych w ciągu roku we własnym regionie, • przedstawia na podstawie map synoptycznej i zdjęć satelitarnych prognozę pogody dla danego obszaru, • uzasadnia znaczenie prognozowania pogody w działalności człowieka na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje na podstawie schematu związków między szerokością geograficzną a rozkładem temperatury powietrza na Ziemi, • wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej i wyższych szerokościach geograficznych, • podaje przyczyny występowania strefy podwyższonego i obniżonego ciśnienia na kuli ziemskiej, • wyjaśnia przyczyny występowania dużych sum opadów atmosferycznych w

Wymagania na poszczególne oceny

<ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie obszary o najmniejszych i największych rocznych sumach opadów na Ziemi, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>prognoza pogody</i>, wymienia elementy pogody, ustala warunki pogodowe na podstawie mapy synoptycznej, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klimat</i>, <i>strefa klimatyczna</i>, wskazuje na mapie strefy klimatyczne na Ziemi, opisuje na podstawie map tematycznych dowolną strefę klimatyczną na Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy zróżnicowanie opadów na Ziemi, wymienia sposoby pozyskiwania danych meteorologicznych, charakteryzuje pogodę panującą na wybranym obszarze na podstawie mapy synoptycznej, podaje różnicę między pogodą a klimatem. 	<p>występują zmienne warunki pogodowe w ciągu całego roku,</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje uproszczoną mapę pogody z mapą synoptyczną, omawia czynniki klimatotwórcze, opisuje na podstawie klimatogramów i mapy stref klimatycznych typy klimatów, wykazuje różnicę między klimatem morskim i kontynentalnym. 	<p>podstawie dostępnych źródeł informacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i porównuje strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi oraz uzasadnia ich zasięgi, opisuje cechy klimatu lokalnego w miejscu zamieszkania. 	<p>strefie klimatów równikowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia na przykładach dynamikę zmian zachodzących w atmosferze, wyjaśnia ich przyczyny oraz ukazuje ich skutki, wyjaśnia, na czym polega strefowość i astrefowość klimatów na Ziemi, wyjaśnia wpływ lokalnych czynników na klimat wybranych regionów.
---	--	---	--	--

IV. Hydrosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>hydrosfera</i>, podaje charakterystyczne cechy hydrosfery, przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata, wskazuje na mapie wybrane morza i zatoki oraz podaje ich nazwy, odczytuje z mapy zasolenie powierzchniowej warstwy wód oceanicznych, wymienia rodzaje prądów morskich, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rzeka</i>, <i>dorzecze</i>, <i>system rzeczny</i>, <i>zlewisko</i>, wymienia rodzaje rzek, wskazuje na mapie świata przykładowe rzeki główne, systemy rzeczne i zlewiska, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski</i>, <i>lądolód</i>, <i>granica wiecznego śniegu</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy fizykochemiczne wód morskich, wyjaśnia, czym są prądy morskie, przedstawia rozkład prądów morskich na świecie na podstawie mapy, opisuje na podstawie schematu system rzeczny wraz z dorzeczem, charakteryzuje na podstawie mapy sieć rzeczna na poszczególnych kontynentach, wyjaśnia różnicę między lodowcem górskim i lądolodem, wymienia części składowe lodowca górskiego, wskazuje na mapie świata obszary występowania lodowców górskich i lądolodów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje rodzaje i wielkość zasobów wodnych na Ziemi, podaje przyczyny zróżnicowania zasolenia wód morskich, omawia problem zanieczyszczenia wód morskich, uzasadnia zależność gęstości sieci rzecznej na Ziemi od warunków klimatycznych, przedstawia sposoby zasilania najdłuższych rzek Europy, Azji, Afryki i Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, opisuje warunki powstawania lodowców, omawia wpływ zaniku pokrywy lodowej na życie zwierząt w Arktyce. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje rodzaj i wielkość zasobów we własnym regionie, objaśnia mechanizm powstawania i układ powierzchniowych prądów morskich, omawia na wybranym przykładzie ze świata znaczenie przyrodnicze i gospodarcze wielkich rzek, wyjaśnia przyczyny występowania granicy wiecznego śniegu na różnej wysokości, omawia etapy powstawania lodowca górskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje znaczenie wody dla funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi, omawia wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka, przedstawia podstawowy podział jezior ze względu na genezę misy jeziornej, omawia wpływ zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców oraz ich tożsamość kulturową.
--	---	--	--	---

V. Litosfera. Procesy wewnętrzne

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
--------	--------	--------	--------	--------

Wymagania na poszczególne oceny

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>litosfera, skorupa ziemska</i>, • wymienia warstwy Ziemi, • wymienia główne minerały budujące skorupę ziemską, • wymienia podstawowe rodzaje skał występujących na Ziemi, • wyjaśnia, czym są procesy endogeniczne i je klasyfikuje, • wskazuje na mapie największe płyty litosfery i ich granice, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plutonizm, wulkanizm, trzęsienia Ziemi</i>, • omawia budowę stożka wulkanicznego na podstawie schematu, • podaje na podstawie źródeł informacji przykłady wybranych trzęsień ziemi występujących na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy budowy wnętrza Ziemi, • wymienia powierzchnie nieciągłości we wnętrzu Ziemi, • opisuje warunki powstawania różnych rodzajów skał, • podaje przykłady skał o różnej genezie, • omawia podstawowe założenia teorii tektoniki płyt litosfery, • odróżnia ruchy górotwórcze od ruchów epejrogenicznych, • wskazuje na mapie obszary występowania ruchów epejrogenicznych, • wymienia produkty wulkaniczne, • wyjaśnia różnicę między magmą i lawą, • wskazuje na mapie obszary sejsmiczne i asejsmiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości fizyczne poszczególnych warstw Ziemi, • wyjaśnia różnice między skorupą oceaniczną a skorupą kontynentalną, • charakteryzuje wybrane skały o różnej genezie, • rozpoznaje wybrane skały, • omawia przyczyny przemieszczania się płyt litosfery, • wskazuje na mapie świata przykłady gór powstałych w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przyczyny ruchów epejrogenicznych, • charakteryzuje formy powstałe wskutek plutonizmu, • opisuje rodzaje wulkanów ze względu na przebieg erupcji i rodzaj wydobywających się produktów wulkanicznych, • wskazuje na mapie ważniejsze wulkany i określa ich położenie w stosunku do granic płyt litosfery, • opisuje przyczyny i przebieg trzęsienia ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany temperatury, ciśnienia i gęstości zachodzące we wnętrzu Ziemi wraz ze wzrostem głębokości, • omawia zastosowanie skał w gospodarce, • rozróżnia góry fałdowe, góry zrębowe i góry wulkaniczne, • opisuje na podstawie schematu powstawanie gór w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przykłady świadczące o ruchach pionowych na lądach, • wyjaśnia wpływ ruchu płyt litosfery na genezę procesów endogenicznych, • wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery, • podaje przykłady występowania i wykorzystania skał we własnym regionie, • wskazuje różnice w procesach powstawania wybranych gór, na przykład Himalajów i Andów, • wymienia przykłady wpływu zjawisk wulkanicznych na środowisko przyrodnicze i działalność człowieka.
---	--	--	--	--

V. Litosfera. Procesy zewnętrzne

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wietrzenie, zwietrzelina</i>, • wyróżnia rodzaje wietrzenia, • wyjaśnia znaczenie terminu <i>kras</i>, • wymienia skały, które są rozpuszczane przez wodę, • wymienia podstawowe formy krasowe, • wymienia rodzaje erozji rzecznej, • wymienia typy ujęć rzecznych, • wyjaśnia znaczenie terminów: 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki rzeźbotwórcze, • podaje czynniki wpływające na intensywność wietrzenia na kuli ziemskiej, • omawia warunki, w jakich zachodzą procesy krasowe, • odróżnia formy krasu powierzchniowego i krasu podziemnego, • rozróżnia erozję wgłębną, erozję wsteczną i erozję boczną, • porównuje na podstawie infografiki cechy rzeki w biegu górnym, środkowym i dolnym, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja), • wyjaśnia, na czym polega wietrzenie fizyczne, wietrzenie chemiczne i wietrzenie biologiczne, • przedstawia czynniki wpływające na przebieg zjawisk krasowych, • wskazuje na mapie znane na świecie, w Europie i w Polsce obszary krasowe, • wyjaśnia, na czym polega rzeźbotwórcza działalność rzek, • rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy powstałe w wyniku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice między wietrzeniem mrozowym a wietrzeniem termicznym, • omawia genezę wybranych form krasowych powierzchniowych i podziemnych, • opisuje przebieg oraz skutki erozji, transportu i akumulacji w różnych odcinkach biegu rzeki, • analizuje na podstawie schematu etapy powstawania meandrów, • opisuje niszczącą, transportową i akumulacyjną działalność lodowca górskiego i lądolodu, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania intensywności procesów rzeźbotwórczych rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia, • porównuje skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia.
--	--	---	---	---

Wymagania na poszczególne oceny

<p><i>lodowiec górski, lądolód,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje moren, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abrazja, klif, plaża, mierzeja,</i> wymienia czynniki kształtujące wybrzeża morskie, podaje czynnik wpływający na siłę transportową wiatru, wymienia rodzaje wydm, wymienia rodzaje pustyń, podaje nazwy największych pustyń na Ziemi i wskazuje je na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie największe delty i ujścia lejkowate, wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców, omawia proces powstawania różnych typów moren, rozdziela na podstawie fotografii formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, wymienia przykłady niszczącej i budującej działalności morza, rozdziela typy wybrzeży na podstawie map i fotografii, wymienia formy terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru, wyjaśnia na podstawie ilustracji różnice między wydmą paraboliczną a barchanem. 	<p>rzeźbotwórczej działalności rzek,</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje typy ujść rzecznych na podstawie schematu, dokonuje podziału form rzeźby polodowcowej na formy erozyjne i akumulacyjne, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) na podstawie schematu i zdjęć, omawia czynniki warunkujące procesy eoliczne, omawia warunki powstawania różnego rodzaju wydm. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje typy wybrzeży morskich, podaje ich podobieństwa i różnice, opisuje niszczącą, transportującą i budującą działalność wiatru, rozdziela na podstawie zdjęć formy rzeźby erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru. 	
---	--	---	--	--

VI. Pedosfera i biosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porządkuje etapy procesu glebotwórczego, wymienia czynniki glebotwórcze, rozdziela gleby strefowe i niestrefowe, podaje nazwy stref roślinnych, wskazuje na mapie zasięg występowania głównych stref roślinnych, wymienia gatunki roślin charakterystyczne dla poszczególnych stref roślinnych, wymienia piętra roślinne na przykładzie Alp. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze poziomy glebowe na podstawie schematu profilu glebowego, prezentuje na mapie rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, podaje cechy głównych stref roślinnych na świecie, porównuje na podstawie schematu piętrowość w wybranych górach świata. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, charakteryzuje główne typy gleb, opisuje rozmieszczenie i warunki występowania głównych stref roślinnych na świecie, charakteryzuje piętra roślinne na wybranych obszarach górskich, podaje wspólne cechy piętrowości na przykładzie wybranych gór świata. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje procesy i czynniki glebotwórcze, w tym zachodzące na obszarze, na którym jest zlokalizowana szkoła, opisuje czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależność między klimatem a występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym, wykazuje zależność szaty roślinnej od wysokości nad poziomem morza.
--	--	---	---	--